

MAKRILLBÅT, -i'llbåt, m. 2. Båt, utgången på makrillfiske.

MAKRON, -ón, m. 3. *M-er* kallas ett slags ugnskonfekter i små stycken.

MAKRONGRYN, n. 3. pl. (ital. *Maccheroni*) Ett slags italienska, af fint turkiskt hvetemjöl, ost och andra beståndsdelar gjorda gryn, vanligen i form af rör eller stänger.

MAKT, mäckt, f. 5. (af *Må*, förmå) 1) Kraft, styrka, förmåga. *Han har icke m. att bära en så tung börda. Hade han m. som han har mod. Af, med all m.*, med all kraft, så mycket man förmår. *Med m.*, med våld. *Bruka m.*, bruka våld (se äfv. 5). *Hafva ett språk i sin m.*, väl känna det. *På Guds m.*, med Guds hjälp, — 2) Förmåga att handla, förfara, såsom man vill. *Hafva m. att göra, hvad man vill. Hafva m-en i händerna. Godsägarna hafva m. att förtrycka sina underhafvande. Hafva i sin m. att...*, hafva förmåga (äfv. rätt) att... *Det står i er m. att göra, hur ni vill*, ni kan, förmår göra &c. *Det står icke i min m.*, jag förmår det icke. *Jag har ingen m. med honom*, förmår ingenting öfver honom. *Få m. med, öfvervinna, kufva, öfvervåldiga, råda på.* (Fig.) *När vreden får m. med honom*, när han blir öfvervåldigad af vrede. — *Syn. Våld, Vælde.* — 3)

Rätt, rättighet, myndighet. *Hafva, åga m. att handla efter omständigheterna. Gifva någon m. att göra och låta efter behag. Hafva m. öfver någon*, hafva någon under sin myndighet. *Hafva m. öfver lif och död*, förmåga, antingen laglig eller olaglig, att döma från lifvet. *Bruka m.*, bruka sin myndighet (se äfv. 4). — Bildar sammansättningen Fullmakt. — 4) Bestånd; vikt, betydelse. *Vara vid m.*, bestå, fortvara. *Hålla vid m.*, se Vidmakthålla. *Derpå ligger mycken, föga, ingen m.*, det betyder mycket, föga, intet. — 5) Krigsmakt. *M. till lands och sjös. Strida med all sin m. Hafva en stor m. på benen.* (Fig.) *De himmelska m-erna*, de himmelska härskarorna, englarne. — 6) Hvarje oafhångig stat af större betydelse. *De krigförande m-erna. De europeiska, nordiska m-erna.* — *Syn. Statsmakt, Stat, Rike.* — 7) Regeringsmyndighet i ett samhälle. *Högsta m-en*, regeringen, styrelsen i en stat. *Lagstiftande m.*, rätt att stifta lagar. *Verkställande* (äfv. *förfvaltande, administrativ*) *m.*, rätt att verkställa domar och allmänna beslut. Se äfv. *Domareakt. Oinskränkt* eller *Envåldig m.*, som innefattar både lagstiftande, verkställande och domare-makten. [Magt.]

MAKTBIT, m. 2. (fam.) Liten bit af ett brödstycke, som någon lemnar kvar efter en måltid.

MAKTFULLKOMLIGHET, f. 3. Regeringsmakten i hela sitt omfång.

MAKTHAFVANDE, a. 4. Som har utöfningen af regeringsmakten i en stat eller af någon del deraf. Brukas isynn. ofta substantivt. *De m.*

MAKTHUGG, n. 3. Våldstreck, förföfvadt af en regering.

MAKTLÖS, a. 2. 1) Utan kroppskrafter, styrka. — 2) Utan makt, våld, förmåga. — *Maktlöshet, f. 3.*

MAKTORD, n. 3. Uttryck af makt och myndighet.

MAKTPÅLIGGANDE, a. 4. Som ligger makt uppå. — *Syn. Angelägen, Vigtig.*

MAKTSPRÅK, n. 3. Afgörande, utslag, grundadt endast på landsherrlig maktfullkomlighet med förbigående af lagliga former.

MAKTÄGANDE, a. 4. Se *Makthafvande*.

MAKUBA, -úba, s. sing. En fin snussort, så kallad efter en ort på ön Martinique, der den odlas och beredes.

MAKULATUR, ---úr, s. oböjl. (medelt. lat. *Maculatura*) Smutsadt, skadadt eller feltryckt papper, som endast duger till omslag, strutar, o. d.

MAKULERA, v. a. 1. (lat. *maculare*) Fläcka, smutsa, göra papper odugligt till annat än omslag.

MAL, m. 2. 1) En mjukfenig flodfisk, med stort, bredt gap, ofvan svart, på sidorna grönaktig; välsmakande; blir stundom 10 fot lång. Silurus Glanis. — 2) Se *Klädmal, Bokmal*.

MALA, v. a. 2. o. 3. Pres. *Mal*. Impf. *Malde*, (i folkspråket) *Mol*. Sup. *Malit*, mindre ofta *Malt*. Part. pass. *Malen*, mindre ofta *Mald*. Emellan tvenne hårda kroppar, af hvilka den ena kringvrides, krossa något, t. ex. säd, kaffe, m. m. *M. säd till mjöl, gryn. M. sönder*, se *Söndermala. M. upp*, mala alltsammans af ett visst quantum. *M. út*, upphöra att mala. — Har till objekt äfv. det, som genom malningen uppkommer, t. ex.: *M. gryn, mjöl. Den qvarnen mal vackert mjöl.* (Ordspr.) *Den, som först kommer till qvarnen, får först m.*, den förstkommande har företrädet för dem, som komma efter. — V. n. (fam.) Brumma, Knota. — *Malande*, n. 4.

MALAKIT, --ít, m. 3. Ett slags mineral, bestående af kolsyra och kopparoxid.

MALIS, -í's, f. 3. (fr. *Malice*) Elakhet; skalkaktighet; elakt, försmädligt, skalkaktigt ord, yttrande.

MALITIÖS, --tschós, a. 2. Elak; skalkaktig, försmädlig.

MALJA, f. 4. 1) Ring, hvari något löper, t. ex. på förhängen. — 2) (skepp.) Hvarje af de ögbultar i akterstäfven, uti hvilka roret hänger medelst fingerlingarna.

MALL, m. 2. (skepp.) Benämning på hvardera af de tunna brädstycken, efter hvilka, såsom modeller, ett fartygs timmer &c. tillhugges af timmermännen i behörig form.

MALLE, m. sing. Inkromet i mjukt bröd.

MALLRA, v. n. 4. (pop.) Långsamt vanka omkring.

MALM, m. 2. I. 1) (gam.) Sand; äfv. sandig mark; äfv. vidsträckt gran- eller tallskog på sandig mark. Bibehålles ännu i vissa ortnamn, såsom Stora M., m. fl. — 2) Sandig slätt, använd till exercisplats, t. ex. *M-en vid Malmköping.* — 3) *Norra* och *Södra M-en* eller numera *Norrmalm* och *Södermalm*, benämning på Stockholms norra och södra förstäder, båda belägna på sandig mark.

MALM, m. 3. II. 4) Mineral, som, i förening vanligast med syre, svafvel och syror, innehåller tillräcklig myckenhet af en metall, för att det kan löna sig att utsmälta densamma. *Bryta m.*, upptaga den ur jorden, genom sprängning ur berg. — 2) Se *Brons*. — *Ss. M-aktig, -artad, -art, -blandad, -brist, -brytare, -brytning, -grufva, -halt, -haltig, -letare, -letning, -rik, -tillgång.*

Anm. Ordet anses af somliga härleda sig ifrån det lat. *Metalium*, af andra från *Malm* (se föreg.), sand, grus, emedan den första jernmalm, som kallades Myrmalm, upptogs ifrån den sandiga, grusiga botnen af vissa sjöar.

MALMANLEDNING, f. 2. Tecken, som ger anledning till förmodan om ett malmstreckes befintlighet under jorden på ett ställe.